26 Μαΐου 2015

Ο θρίαμβος της Εκκλησίας

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

(Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος)

Πώς αποδεικνύεται ότι ο Χριστός είναι Θεός; Στο βασικό αυτό ερώτημα ας μην προσπαθήσουμε ν' απαντήσουμε με το επιχείρημα της δημιουργίας του ουρανού και της γης, γιατί ο άπιστος δεν θα το παραδεχθεί. Αν του πούμε ότι ανέστησε νεκρούς, θεράπευσε τυφλούς, έδιωξε δαιμόνια, ούτε τότε θα συμφωνήσει. Αν του πούμε ότι υποσχέθηκε ανάσταση νεκρών, βασιλεία ουρανών και ανέκφραστα αγαθά, τότε όχι μόνο δεν θα συμφωνήσει, αλλά και θα γελάσει.

Πώς λοιπόν θα τον οδηγήσουμε στην πίστη, και μάλιστα όταν δεν είναι πνευματικά καλλιεργημένος; Ασφαλώς με το να στηριχθούμε σε αλήθειες, που κι εμείς και αυτός παραδεχόμαστε χωρίς καμιά αντίρρηση και αμφιβολία.

Σε ποιό λοιπόν σημείο συμφωνούμε μαζί του απόλυτα; Στο ότι ο Χριστός φύτεψε την Εκκλησία. Απ' αυτό θα φανερώσουμε τη δύναμη και θ' αποδείξουμε τη θεότητα του Χριστού. Θα δούμε ότι είναι αδύνατο ν' αποτελεί ανθρώπινο έργο η διάδοση

του Χριστιανισμού σ’ όλη την οικουμένη μέσα σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Και μάλιστα, όταν η χριστιανική ηθική προσκαλεί στην ανώτερη ζωή ανθρώπους με κακές συνήθειες, δούλους της αμαρτίας. Και όμως, ο Κύριος κατόρθωσε να ελευθερώσει απ’ όλα αυτά όχι μόνο εμάς, μα ολόκληρο το ανθρώπινο γένος.

Κι αυτό το κατόρθωσε χωρίς να χρησιμοποιήσει όπλα, χωρίς να ξοδέψει χρήματα, χωρίς να κινητοποιήσει στρατούς, χωρίς να προκαλέσει πολέμους. Το κατόρθωσε ξεκινώντας με δώδεκα μόνο μαθητές, που ήταν άσημοι, αμόρφωτοι, φτωχοί, γυμνοί, άοπλοι…

Με τέτοιους ανθρώπους κατόρθωσε να πείσει τα έθνη να σκέφτονται σωστά, όχι μόνο για την παρούσα ζωή, αλλά και για τη μέλλουσα. Μπόρεσε να καταργήσει προγονικούς νόμους, να ξεριζώσει αρχαίες συνήθειες και να φυτέψει νέες. Μπόρεσε ν’ αποσπάσει τον άνθρωπο από τον εύκολο τρόπο ζωής και να τον οδηγήσει στο δύσκολο. Και όλ’ αυτά τα κατόρθωσε, ενώ όλοι Τον πολεμούσαν, ενώ ο ίδιος είχε υπομείνει εξευτελιστική σταύρωση και ταπεινωτικό θάνατο!

Ασφαλώς δεν συμβαίνουν αυτά στους ανθρώπους. Μάλλον τα αντίθετα τους συμβαίνουν. Όσο δηλαδή ζουν και ευδοκιμούν οι ίδιοι, το έργο τους προοδεύει. Όταν όμως πεθάνουν, καταστρέφεται μαζί τους ό,τι δημιούργησαν. Και αυτό το παθαίνουν όχι μόνο οι πλούσιοι ούτε μόνο οι άρχοντες, αλλά και οι κυβερνήτες ακόμα. Γιατί και οι νόμοι τους καταλύονται και η μνήμη τους σβήνει και τ’ όνομά τους ξεχνιέται και οι έμπιστοι άνθρωποί τους παραγκωνίζονται.

Αυτά συμβαίνουν σ’ εκείνους, που πρώτα μ’ ένα νεύμα κυβερνούσαν λαούς και οδηγούσαν στον πόλεμο ολόκληρες στρατιές. Σ’ εκείνους, που καταδίκαζαν σε θάνατο και ανακαλούσαν εξόριστους.

Στον Κύριο όμως έγινε ακριβώς το αντίθετο. Θλιβερή ήταν η κατάσταση του έργου Του πριν από τη σταύρωση: Ο Ιούδας Τον πρόδωσε, ο Πέτρος Τον αρνήθηκε, οι υπόλοιποι μαθητές έφυγαν για να σωθούν και πολλοί πιστοί Τον εγκατέλειψαν. Μόνος έμεινε ανάμεσα στους εχθρούς. Όμως, μετά τη σφαγή και το θάνατο, για να μάθεις ότι δεν ήταν απλός άνθρωπος ο Σταυρωμένος, έγιναν όλα λαμπρότερα, φαιδρότερα, ενδοξότερα.

Ο Πέτρος, ο κορυφαίος απόστολος, αυτός που πριν από τη σταύρωση δεν άντεξε την απειλή μίας υπηρετριούλας, αλλά, μετά από τόσες ουράνιες διδασκαλίες και τη συμμετοχή του στα θεία μυστήρια, είπε ότι δεν γνωρίζει τον Κύριο, αυτός ο ίδιος, μετά τη σταύρωση, Τον κήρυξε στα πέρατα της οικουμένης. Αναρίθμητα πλήθη μαρτύρων θυσιάστηκαν, γιατί προτίμησαν να θανατωθούν παρά ν’ αρνηθούν τον Χριστό, όπως τον είχε αρνηθεί ο κορυφαίος απόστολος, τρομοκρατημένος από

την απειλή ενός κοριτσιού. Όλες τώρα οι χώρες, όλες οι πόλεις, τα ερημικά και τα κατοικημένα μέρη, τον Σταυρωμένο ομολογούν. Σ’ Αυτόν πιστεύουν οι βασιλιάδες κι οι στρατηγοί, οι άρχοντες και οι ύπατοι, οι δούλοι και οι ελεύθεροι, οι αγράμματοι και οι μορφωμένοι, οι βάρβαροι και τα διάφορα έθνη των ανθρώπων.

Ακόμα κι ο μικρός και ασήμαντος εκείνος τάφος, που δέχθηκε το αιμόφυρτο μαρτυρικό σώμα του Κυρίου, είναι τιμιότερος από χίλια βασιλικά παλάτια και σεβαστός ακόμα και στους βασιλιάδες.

Το παράδοξο μάλιστα είναι, ότι αυτό που συνέβη στον Κύριο, συνέβη και στους μαθητές Του. Γιατί αυτούς που περιφρονούσαν και φυλάκιζαν, αυτούς που βασάνιζαν σκληρά με αναρίθμητα μαρτύρια, αυτούς ακριβώς τους ίδιους, μετά το θάνατό τους, τους τιμούσαν περισσότερο κι από τους βασιλιάδες.

Και πώς φαίνεται αυτό; Στη Ρώμη, οι αυτοκράτορες και οι ύπατοι και οι στρατηγοί τα πάντα εγκαταλείπουν, και τρέχουν να προσκυνήσουν τους τάφους του ψαρά Πέτρου και του σκηνοποιού Παύλου. Στην Κωνσταντινούπολη, αυτοί που φορούν τα στέμματα, θέλουν να ενταφιαστούν όχι κοντά στους τάφους των αποστόλων, αλλά στα πρόθυρα των ναών τους. Κι έτσι γίνονται οι βασιλιάδες θυρωροί των ψαράδων! Μάλιστα δεν ντρέπονται γι’ αυτό, αλλά και καυχώνται. Καυχώνται όχι μόνο οι ίδιοι, αλλά και οι απόγονοί τους.

Όταν οι μαθητές του Χριστού ήταν μόνο δώδεκα και δεν υπήρχε στη σκέψη κανενός η Εκκλησία, όταν ακόμα η ιουδαϊκή συναγωγή ανθούσε και η ασεβής ειδωλολατρία κυριαρχούσε σ’ ολόκληρη σχεδόν την οικουμένη, ο Κύριος είχε προφητέψει: «Πάνω σ’ αυτή την πέτρα (δηλαδή πάνω στην ομολογία πίστεως του Πέτρου) θα οικοδομήσω την Εκκλησία μου, και δεν θα την κατανικήσουν οι δυνάμεις του άδη» (Ματθ. 16:18).

Διαπιστώνεις την αλήθεια αυτής της προφητείας; Βλέπεις την εκπλήρωσή της; Σκέψου πόσο σημαντικό γεγονός είναι ή εξάπλωση της Εκκλησίας σχεδόν σ’ όλη τη γη μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Σκέψου πώς άλλαξε τη ζωή τόσων εθνών και οδήγησε στην πίστη τόσους λαούς, πώς κατάργησε προγονικά έθιμα, πώς απελευθέρωσε από μακροχρόνιες συνήθειες, πώς σκόρπισε σαν σκόνη την κυριαρχία της ηδονής και τη δύναμη της αμαρτίας, πώς εξαφάνισε σαν καπνό την ακάθαρτη τσίκνα των θυσιών, τις ειδωλολατρικές τελετές, τις βδελυκτές εορτές, τα ξόανα, τους βωμούς και τους ναούς, πώς οικοδόμησε παντού άγια θυσιαστήρια, στην πατρίδα μας και στις χώρες των Περσών, των Σκυθών, των Μαύρων, των Ινδών. Τί λέω; Ακόμα και στα Βρετανικά νησιά, που βρίσκονται μακριά από τη Μεσόγειο, στον ωκεανό, απλώθηκε η Εκκλησία και χτίστηκαν θυσιαστήρια.

Το έργο της απελευθερώσεως τόσων λαών από μακροχρόνιες αισχρές συνήθειες, καθώς και η μεταβολή του τρόπου της ζωής από τον εύκολο στον πολύ δύσκολο, είναι πράγματι θαυμαστό, μάλλον υπερθαύμαστο. Αποδεικνύει θεία ενέργεια, ακόμα κι αν κανείς δεν το είχε εμποδίσει, ακόμα κι αν επικρατούσε ειρήνη και πολλοί το είχαν βοηθήσει. Γιατί η εξάπλωση της Εκκλησίας δεν ερχόταν σε σύγκρουση μόνο με την αρχαία συνήθεια, αλλά και με την ηδονή, τον ευχάριστο τρόπο ζωής. Είχε δηλαδή δύο ισχυρούς αντιπάλους, που τυραννούσαν τους ανθρώπους: τη συνήθεια και την ηδονή.

Όσα είχαν παραλάβει, πολλούς αιώνες πριν, από τους πατέρες, τους παππούδες και τους αρχαιότερους προγόνους, ακόμα κι όσα είχαν παραλάβει από φιλοσόφους και ρήτορες, όλα αυτά συμφώνησαν να τα περιφρονήσουν, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο. Έπρεπε ακόμα να δεχθούν έναν νέο τρόπο ζωής, και μάλιστα πολύ δυσκολότερο. Γιατί απομάκρυνε από την τρυφή και οδηγούσε στη νηστεία. Απομάκρυνε από τη φιλαργυρία και οδηγούσε στην ακτημοσύνη. Απομάκρυνε από την ασέλγεια και οδηγούσε στην αγνεία. Απομάκρυνε από το θυμό και οδηγούσε στην πραότητα. Απομάκρυνε από το φθόνο και οδηγούσε στη φιλία. Απομάκρυνε από την άνετη κι ευχάριστη ζωή και οδηγούσε στη δύσκολη, τη σκληρή, τη γεμάτη θλίψεις. Και μάλιστα οδηγούσε σ’ αυτήν εκείνους, που είχαν συνηθίσει στη ζωή των ανέσεων. Γιατί δεν έγιναν, βέβαια, χριστιανοί, άνθρωποι που ζούσαν σ’ άλλους κόσμους και δεν είχαν αμαρτωλές συνήθειες, αλλά έγιναν εκείνοι που είχαν σαπίσει μέσα σ’ αυτές και είχαν γίνει πιο μαλακοί κι από τον πηλό. Αυτούς κάλεσε να βαδίσουν τον σκληρό και τραχύ δρόμο. Και τους έπεισε να τον βαδίσουν!

Πόσους έπεισε; Όχι μόνο δύο ή δέκα ή είκοσι ή εκατό, αλλ’ αμέτρητους. Και με ποιούς τους έπεισε; Με δώδεκα ανθρώπους αμόρφωτους, ακαλλιέργητους, άσημους, φτωχούς, χωρίς περιουσία, χωρίς σωματική δύναμη, χωρίς δόξα, χωρίς λαμπρή καταγωγή, χωρίς ρητορική ικανότητα. Με δώδεκα ανθρώπους που ήταν ψαράδες, σκηνοποιοί, αλλόγλωσσοι. Γιατί ούτε καν την ίδια γλώσσα δεν είχαν με τους ειδωλολάτρες. Μιλούσαν την εβραϊκή, που ήταν πολύ διαφορετική απ’ όλες τις άλλες γλώσσες. Μ’ αυτούς λοιπόν τους δώδεκα οικοδομήθηκε η Εκκλησία και απλώθηκε στα πέρατα της οικουμένης.

Και δεν είναι μόνο τούτο το θαυμαστό, αλλά και το ότι αυτοί οι λίγοι, οι φτωχοί, οι αμόρφωτοι και περιφρονημένοι, που βάλθηκαν ν’ αλλάξουν την ανθρωπότητα, δεν έκαναν ανενόχλητοι το έργο τους. Από παντού αντιμετώπιζαν αναρίθμητους πολέμους. Τους πολεμούσαν σε κάθε έθνος και σε κάθε πόλη. Αλλά τί λέω για έθνη και πόλεις; Σε κάθε σπίτι ξεσηκωνόταν πόλεμος εναντίον τους. Η διδασκαλία τους χώριζε πολλές φορές το παιδί από τον πατέρα, τη νύφη από την πεθερά, τον ένα αδελφό από τον άλλο, το δούλο από τον αφέντη, τον υπήκοο από τον άρχοντα, τον

άνδρα από τη γυναίκα και τη γυναίκα από τον άνδρα. Στην κάθε οικογένεια δεν πίστευαν όλοι ταυτόχρονα, κι έτσι οι χριστιανοί υπέμεναν καθημερινές διαμάχες, ακατάπαυστες εχθρότητες, μύριους θανάτους.

Σαν κοινούς αντιπάλους και εχθρούς όλοι τους πολεμούσαν. Τους καταδίωκαν οι βασιλιάδες, οι άρχοντες, οι υπήκοοι, οι ελεύθεροι, οι δούλοι, οι όχλοι, οι πόλεις. Και δεν καταδίωκαν μόνο τους ίδιους, αλλά -πράγμα φοβερό- καταδίωκαν ακόμα και τους νεόφυτους κατηχούμενους, εκείνους δηλαδή που μόλις είχαν πιστέψει.

Προξενούσε φρίκη και οργή στους ειδωλολάτρες η σκέψη να εγκαταλείψουν τους βωμούς, να περιφρονήσουν τις θυσίες, που όλοι οι πατέρες και οι πρόγονοί τους τελούσαν, και να πιστέψουν στον Κύριο. Να πιστέψουν σ’ αυτόν που έλαβε ανθρώπινη σάρκα από την Παρθένο Μαρία, που δικάστηκε από τον Πιλάτο, που έπαθε αναρίθμητα δεινά κι εξευτελισμούς, που υπέμεινε τον ατιμωτικό θάνατο, που ενταφιάστηκε και αναστήθηκε.

Το παράδοξο μάλιστα είναι, ότι, ενώ τα πάθη του Κυρίου ήταν αναμφισβήτητα – πολλοί είχαν δει τις μαστιγώσεις, τα χτυπήματα, τα φτυσίματα, τα ραπίσματα, το σταυρό, τους χλευασμούς, τον τάφο-, δεν συνέβαινε το ίδιο και με την ανάσταση. Ο Κύριος, μετά από την ανάστασή Του, εμφανίστηκε μόνο σε μαθητές. Παρά το γεγονός αυτό, μιλούσαν για την ανάσταση και έπειθαν τους λαούς και οικοδομούσαν την Εκκλησία. Πώς; Με ποιόν τρόπο; Με τη δύναμη του Κυρίου, που τους έστειλε να κηρύξουν το ευαγγέλιό Του στα έθνη. Αυτός ήταν που τους άνοιξε το δρόμο. Αυτός διευκόλυνε το δύσκολο έργο τους. Αν δεν τους βοηθούσε η θεία δύναμη, ούτε καν θ’ άρχιζε η διάδοση του χριστιανισμού.

Γιατί ενώ οι τύραννοι οπλίζονταν εναντίον της Εκκλησίας, ενώ οι στρατιώτες πρότειναν τα όπλα τους, ενώ οι όχλοι μαίνονταν σαν αγριεμένη φωτιά, ενώ η κακή συνήθεια αντιπαρατασσόταν, ενώ ρήτορες, σοφιστές, πλούσιοι, ιδιώτες και άρχοντες ξεσηκώνονταν, ο λόγος του Θεού, πιο ισχυρός κι από φλόγα, έκανε στάχτη τ’ αγκάθια, καθάρισε τους αγρούς κι έσπειρε το λόγο του κηρύγματος. Άλλοι από τους πιστούς ρίχνονταν στις φυλακές, άλλοι εξορίζονταν, άλλων οι περιουσίες δημεύονταν, άλλοι φονεύονταν, άλλοι διαμελίζονταν. Και μολονότι οι χριστιανοί αντιμετωπίζονταν σαν κοινοί εγκληματίες, υπομένοντας κάθε είδος τιμωρίας, ατιμώσεως και διωγμού, όλο και περισσότεροι έρχονταν στην Εκκλησία. Μάλιστα, όχι μόνο δεν αποθαρρύνονταν οι νέοι πιστοί από τα βασανιστήρια που έβλεπαν να υπομένουν οι παλαιότεροι, αλλά γίνονταν προθυμότεροι! Μόνοι τους έτρεχαν, αβίαστα, ευγνωμονώντας τους βασανιστές τους. Γίνονταν θερμότεροι στην πίστη, βλέποντας τους χείμαρρους των αιμάτων των πιστών.

Είδες την ασύγκριτη δύναμη Εκείνου που έκανε όλα αυτά τα θαύματα; Πώς είναι

δυνατό να μη λυπάται κανείς, υποφέροντας τέτοια φρικτά μαρτύρια; Όμως αυτοί χαίρονταν, σκιρτούσαν! Αυτό ομολογεί, σαν παράδειγμα, ο άγιος ευαγγελιστής Λουκάς, πως έγινε και με τους αποστόλους, τότε που «έφυγαν από το συνέδριο χαρούμενοι, γιατί αξιώθηκαν να κακοποιηθούν για χάρη του Χριστού» (Πράξ. 5:41).

Κι ενώ ούτε ένα τοίχο δεν μπορεί να χτίσει κανείς με πέτρες και ασβέστη όταν καταδιώκεται, οι απόστολοι έχτιζαν την Εκκλησία σ' όλη την οικουμένη υποφέροντας διωγμούς, φυλακίσεις, εξορίες και μαρτυρικούς θανάτους. Και δεν την έχτιζαν με πέτρες, αλλά με ψυχές, πράγμα πολύ δυσκολότερο. Γιατί δεν είναι το ίδιο να χτίζεις ένα τοίχο με το να πείθεις διεφθαρμένες ψυχές ν' αλλάζουν τρόπο ζωής, να εγκαταλείπουν τη δαιμονική μανία τους και ν' ακολουθούν τη ζωή της αρετής.

Το κατόρθωσαν όμως αυτό, γιατί είχαν μαζί τους την ακαταμάχητη δύναμη του Κυρίου, που είχε προφητέψει: «Θα οικοδομήσω την Εκκλησία μου, και δεν θα την κατανικήσουν οι δυνάμεις του άδη»(Ματθ. 16:18).

Συλλογίσου πόσοι τύραννοι πολέμησαν την Εκκλησία και πόσους φοβερούς διωγμούς ξεσήκωσαν εναντίον της... Ο Αύγουστος, ο Τιβέριος, ο Γάϊος, ο Νέρων, ο Βεσπασιανός, ο Τίτος και οι διάδοχοί τους μέχρι τον Μέγα Κωνσταντίνο, ήταν όλοι ειδωλολάτρες. Και όλοι -άλλος ηπιότερα, άλλος σκληρότερα- πολεμούσαν την Εκκλησία. Την πολεμούσαν όλοι. Κι αν μερικοί δεν ξεσήκωναν οι ίδιοι διωγμούς, όμως η προσήλωσή τους στην ειδωλολατρία υποκινούσε στον αγώνα εναντίον της Εκκλησίας όσους ήθελαν να τους κολακέψουν.

Παρ' όλα αυτά, τα κακόβουλα σχέδια και οι επιθέσεις των ειδωλολατρών διαλύθηκαν σαν ιστοί αράχνης, σκορπίστηκαν σαν σκόνη, εξαφανίστηκαν σαν καπνός. Αλλά και όσα σχεδίαζαν εναντίον της Εκκλησίας, έγιναν αφορμή να προκύψει μεγάλη ωφέλεια στους χριστιανούς. Γιατί δημιούργησαν τις χορείες των μαρτύρων, που αποτελούν το θησαυρό, τους στύλους, τους πύργους της Εκκλησίας.

Βλέπεις λοιπόν τη θαυμαστή εκπλήρωση της προφητείας; Πραγματικά, «οι δυνάμεις του άδη δεν θα την κατανικήσουν». Από τα παρελθόντα όμως, πίστευε και για τα μέλλοντα. Και στο μέλλον κανείς δεν θα μπορέσει να νικήσει την Εκκλησία. Γιατί αν δεν κατόρθωσαν να τη συντρίψουν όταν αριθμούσε λίγα μέλη, όταν η διδασκαλία της φαινόταν καινούργια και παράξενη, όταν τόσοι φοβεροί πόλεμοι και τόσοι πολλοί διωγμοί από παντού ξεσηκώνονταν εναντίον της, πολύ περισσότερο δεν θα μπορέσουν να τη βλάψουν τώρα, που κυριάρχησε σ' όλη την οικουμένη, που κυρίεψε όλα τα έθνη και που εξαφάνισε τους βωμούς και τα είδωλα, τις γιορτές και τις τελετές, τον καπνό και την τσίκνα των αισχρών

θυσιών.

Πώς πέτυχαν οι απόστολοι ένα τόσο μεγάλο, ένα τόσο σπουδαίο κατόρθωμα, έπειτα από τόσα εμπόδια; Ασφαλώς με τη θεϊκή και ακαταμάχητη δύναμη Εκείνου, που προφήτεψε τη δημιουργία και το θρίαμβο της Εκκλησίας. Αυτό κανείς δεν μπορεί να το αρνηθεί, εκτός κι αν είναι ανόητος και εντελώς ανίκανος να σκέφτεται.

(«Η φωνή των Πατέρων», τ. Α’ σ. 65-74, εκδ. Ι. Μ. Παρακλήτου Ωρωπός Αττικής.)